Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2018-00310

VNEUS Siivola Heli(VNK) 16.04.2018

Asia
Yleisten asioiden neuvosto, koheesioasiat 12.4.2018

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 12.04.2018

Neuvoston pääaihe oli poliittisen tason näkemysten vaihto vuoden 2020 jälkeisen koheesiopolitiikan strategisesta kontekstista ja prioriteeteista. Keskustelu oli sinällään hyvin ajankohtainen komission monivuotisen rahoituskehysehdotuksen lähestyvän julkaisun vuoksi. Jäsenmailla on keskustelun perusteella varsinkin rahoituksen tasoon ja ehdollisuuteen liittyviä näkemyseroja.

Lisäksi kuultiin komission lyhyt tilannekatsaus koheesiopolitiikan näkyvyyttä parantavien yhteisten viestintätoimien toteuttamisesta.

Suomea edusti kokouksessa eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho.

A-kohtien listojen hyväksyminen

Hyväksyttiin A-kohdat asiakirjojen 7686/18 ja 7687/18 mukaisesti.

Muut kuin Lainsäädäntöasiat

- **2020 jälkeisen koheesiopolitiikan strateginen konteksti ja prioriteetit**
  = *Näkemysten vaihto*

Puheenjohtaja totesi aluksi näkemysten vaihdon agendan pääasiakohdaksi. Puheenjohtaja totesi myös komission monivuotisen rahoituskehyksen ja koheesiopolitiikan lainsäädännön ehdotusten läheisyyden vuoksi neuvoston kokoontumisen epätavallisena, mikä saattaa johtaa tunteikkaisiinkin kannanottoihin. Toisaalta juuri em. ehdotusten julkaisemisen läheisyys painottaa kokoontumisen tärkeyttä. Keskustelu ei sulje ennalta pois mitään tulevia ratkaisuja neuvotteluissa, joista odotetaan vaikeita ja pitkäkestoisia. Keskustelun on tarkoitus antaa komissiolle tietynlainen tiekartta ja luoda eräänlainen kattaus tuleville neuvotteluille. Keskustelussa ei ole tarkoitus pyrkiä keinotekoiseen konsensukseen eikä välttää vaikeitakaan kysymyksiä.

Aluekomissaari Corina Cretu myös painotti kokoontumisen tärkeyttä poliittisena virstanpylväänä. Cretun mukaan mikään alue unionissa ei ole immuuni tulevaisuuden haasteille, kuten innovaatioiden kehittämisen tarve, sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja ilmaston muutosten haittavaikutuksiin vastaaminen. Cretu mainitsi erikseen älykkään erikoistumisen siiloutumista vähentävänä välineenä. Hänen mukaansa on tärkeää jatkaa investointeja ihmisiin. Aluekategorioista Cretu nosti esiin siirtymävaiheen teollisten kaupunkialueiden kehittämisen haasteet.

Cretun mukaan resursseja tarvitaan ennalta muuttoliike- ja pakolaiskysymyksiin. ERI-rahastoilla on niissä pitkän aikavälin rooli pakolaisten integroinnissa yhteiskuntaan. Tulevan koheesiopolitiikan prioriteetteja on vähemmän ja ne ovat sisällöllään nykyisiä laaja-alaisempia. Tuleva koheesiopolitiikka myös toimii laajemmassa taloudellisessa kontekstissa. Koheesiopolitiikka on kaikille alueille BKT:n pysyessä varojen pääjakokriteerinä. Sen rinnalle voidaan asettaa muita kriteerejä. Cretu huomautti, että haasteita, kuten köyhyystaskut, on myös kehittyneillä alueilla. Cretu totesi unionin kokonaisuuden kannalta tarpeen vastata muuttoliikkeen, turvallisuuden ja puolustuksen tarpeisiin. Hänen mukaansa kaikkiin unionin tavoitteisiin vastaaminen edellyttää budjettiin lisärahoitusta.

Käydyssä keskustelussa tuettiin koheesiopolitiikan jatkamissa kaikissa jäsenmaissa ja kaikilla alueilla. Koheesiopolitiikkaa pidettiin yleisesti unionin keskeisenä investointipolitiikkana. Lähinnä koheesiomaat painottivat riittävän rahoitustason turvaamista myös jatkossa. Pääsääntöisesti tuettiin koheesiorahoituksen keskittämistä vähiten kehittyneille alueille. Lähes kaikissa puheenvuoroissa korostettiin merkittävän yksinkertaistamisen tarvetta. Myös sääntöjen harmonisoinnin tarve eri välineiden välillä mainittiin usein.

Useat jäsenmaat pitivät valitettavana EU 2030 -strategian puuttumista. Toisaalta muutamissa puheenvuoroissa katsottiin, että kansalliset strategiat toimivat osaltaan pohjana tulevan politiikan valmistelulle. Pääsääntöisesti katsottiin, että temaattisten tavoitteiden (lue myös prioriteetit) määrää voidaan rajata ja samalla laajentaen niiden toimialaa tuoda myös joustoa ohjelmien toteutukseen mm. ennakoimattomien kriisien varalta. Periaatteessa koheesiopolitiikan kytköstä eurooppalaiseen ohjausjaksoon pidettiin hyvänä, mutta sen käytännön soveltamisen (mm. sanktiot vs. kannusteet) ja soveltamisen laajuuden (esim. kytkös tiukasti vain koheesiopolitiikan tavoitteisiin liittyen) välillä on jonkin verran eroavia näkemyksiä lähinnä linjalla koheesiomaat ja nettomaksajamaat. Yksi jäsenmaa katsoi, että jo nykyinen linkki koheesiopolitiikan ja eurooppalaisen ohjausjakson välillä menee perussopimuksissa määritellyn yli.

Koheesiopolitiikan rahoituksen kokonaistason ja kansallisen omarahoitusosuuden suhteen on näkemyseroja. Useat jäsenmaat totesivat brexitin merkitsevän budjetin merkittävää vähennystarvetta. Usea lähinnä koheesiomaa taas painotti budjetin riittävyyttä tai jopa selkeän lisäpanostuksen tarvetta. Useat jäsenmaat pitivät tarpeellisena nostaa kansallista omarahoitusosuutta. Toisaalta useat myös vastustivat tätä.

Useat jäsenmaat katsoivat tarpeelliseksi käyttää koheesiovaroja muuttoliike- ja pakolaiskysymykseen vastaamiseksi. Yhden jäsenmaan mukaan kyseessä olisi keinotekoinen linkki osoittaen varoja niihin koheesiopolitiikan kustannuksella.

Useat jäsenmaat myös korostivat oikeusvaltioperiaatteen ja unionin yhteisten arvojen kunnioittamista ehdollistavana tekijänä koheesiovarojen suhteen. Yksi jäsenmaa katsoi, että em. arvojen rikkomisen suhteen on jo olemassa säännöstö (SEU-sopimuksen 7 artikla), eikä rahoitusta siten tule ehdollistaa.

Muista yksittäistä kysymyksistä keskustelussa nousi esille muun muassa tuki Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) vahvistamiselle sekä tarve jatkaa harvaan asuttujen alueiden erityistukea.

Suomi muistutti puheenvuorossaan, että keskusteltaessa tulevasta koheesiopolitiikasta keskustellaan samalla myös tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä. Pienempi EU merkitsee pienempää budjettia. Suomen näkemyksen mukaan brexit pitäisi huomioida täysimääräisesti rahoituskehyksen kokonaistasossa. Vaikka tarkempien lukujen osalta tarvitaan hieman joustoa, brexit tarkoittaa merkittäviä kululeikkauksia. Samalla tulee tehostaa ponnisteluja sekä kasvuun ja työllisyyteen että myös uusina haasteina muuttoliikkeeseen ja turvallisuuteen.

Suomi tukee koheesiopolitiikan jatkoa kaikkialla EU:ssa. Tulevan koheesiopolitiikan tulee olla enemmän tulossuuntautunutta ja kilpailukykyyn keskittävää. Keskeisenä elementtinä tulee olla kansallisen omarahoitusosuuden korkeammat tasot. Tulevan koheesiopolitiikan pitäisi myös vahvemmin tukea rakenteellisia uudistuksia ja muuttoliikkeen haasteisiin vastaamista. Myönteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kotouttaminen on pitkän aikavälin sitoumus, mikä tulisi huomioida varojen jakokriteereissä ja tulevissa temaattisissa tavoitteissa. EU-rahoitusta pitäisi vahvemmin ehdollistaa yhteisten sääntöjen noudattamiseksi. Tulee myös löytää keinoja EU-rahoituksen ja EU:n perusarvojen kunnioittamisen, erityisesti oikeusvaltioperiaatteen, välisen kytköksen vahvistamiseksi. Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden ('NSPA') erityistuen varmistaminen on tarpeen myös tulevaisuudessa. Suomi pitää tärkeänä myös vahvistaa rajat ylittävää -yhteistyötä EU:n sisä- ja ulkorajoilla sekä arktisten alueiden taloudellisen potentiaalin hyödyntämistä.

Aluekomissaari Cretu kommentoi lopuksi keskustelua todeten yhteisen pohjan tietyille kohdille, kuten temaattinen keskittäminen, prioriteettien lukumäärän rajallisuus, BKT:n käyttö pääjakokriteerinä, koheesiopolitiikan yhteys rakenteellisiin uudistuksiin ja yksinkertaistaminen. Viimeksi mainitun osalta komissio on käynyt keskusteluja mm. tilintarkastustuomioistuimen kanssa hallinto- ja valvontajärjestelmien yksinkertaistamiseksi. Cretu mainitsi myös n+2 –säännön, joka nopeuttaisi ohjelmien toimeenpanoa. Cretu totesi lopuksi, että tulevan koheesiopolitiikan valmistelussa kyse ei ole vain numeroista, vaan unionin kansalaisten jokapäiväiseen elämään laaja-alaisesti vaikuttavista asioista.

Puheenjohtaja päätti asiakohdan todeten yhtäältä yhteneväiset näkemykset joissain asioissa ja toisaalta eriävät näkemykset toisissa asioissa. Puheenjohtaja totesi kuitenkin keskustelun hyödyllisyyden. Keskustelu antoi kattavan kuvan jäsenmaiden näkemyksistä ja hyvän pohjan tuleville valmisteluille.

- Koheesiopolitiikasta viestiminen
  = *Komission info*

Aluekomissaari Corina Cretu kertoi lyhyesti komission edistymisraportin pohjalta koheesiopolitiikan näkyvyyttä parantavien yhteisten viestintätoimien toteuttamisesta. Cretu mainitsi erityisesti koheesio-allianssin ja paikallisten/alueellisten koheesiopolitiikan debattien toimet. Yleisenä tavoitteena on unionin kansalaisten tietoisuuden lisääminen koheesiopolitiikan saavutuksista. Cretu myös osallistuu joihinkin kansalaiskeskusteluihin. Cretu korosti lopuksi, että kyse on yhteisestä komission, jäsenmaiden ja niiden alueiden sekä muiden keskeisten toimijoiden ponnistuksesta.

- Muut asiat

Puheenjohtaja totesi jakavansa kokouksen jälkeen TSTK-neuvoston kirjeen, joka liittyy Euroopan sosiaalirahaston tulevaisuuteen.

Suomen edustajat
Ministeri Sampo Terho; EUE / Marja Rislakki ja Pasi Rantahalvari; VNEUS / Heli Siivola

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	alue- ja rakennepolitiikka, koheesiopolitiikka, rahoituskehykset, rakennerahastot, YAN Yleisten asioiden neuvosto, Oikeusvaltioperiaate
Hoitaa	**MMM, OM, SM, TEM, UM, VM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MAVI, OKM, PLM, STM, TPK, TULLI, VTV, YM